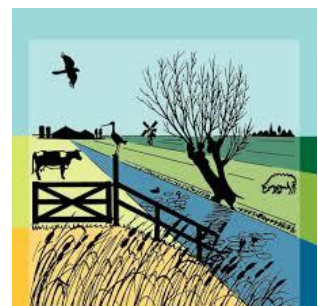

Predatieplan

Collectief Agrarische Natuurvereniging
De Hollandse Venen

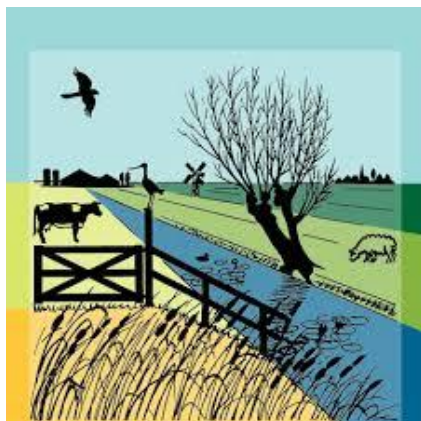

Verantwoording

Organisatie: De Hollandse Venen
Adres: Industrieweg 2c
2421 LJ Nieuwkoop
Telefoonnummer: 0172 769014
E-Mail: kantoor@dehollandsevenen.nl

Auteur: Tessa Hoogeveen
E-Mail: tessahoogeveen@dehollandsevenen.nl
Eindredactie: Dirk Kroon

Datum: April 2021

Inhoud

1.	Inleiding	5
1.1	De Hollandse Venen	5
1.2.1	Weidevogels en predatie.....	5
1.3.	Wet- en regelgeving	6
1.4.	Doel	6
2.	Andere partijen	7
2.1.	Agrarisch natuurbeheer	7
2.2	Terreinbeherende organisaties	7
3.	Predatie door vos	8
3.1	Aanwezigheid van de vos	8
3.2.1	Verminderen kansen predatie.....	9
3.2.2	Verminderen habitat voor vos	9
3.2.2	Raster.....	9
3.2.3	Informatie verspreiden.....	10
3.3	Verminderen populatie vos.....	10
3.3.1	Ontheffing	10
3.3.2	Gebruik van vallen en kunstbouwen.....	10
3.3.3	Samenwerking jagers	10
4.	Predatie door marterachtigen.....	11
4.1	Aanwezigheid van marterachtigen.....	11
4.2	Verminderen van predatie	11
4.2.1	Verminderen habitat	12
4.2.2	Jacht.....	12
4.2.3	Cursus predatie.....	12
5.	Predatie door ooievaar.....	13
5.1	Aanwezigheid van de ooievaar.....	13
5.3.	Verminderen van predatie	14
6.	Predatie door kraaiachtigen.....	15
6.2	Aanwezigheid van zwarte kraai.....	15
6.3	Verminderen van predatie	15
6.3.1	Verminderen habitat	15
6.3.2	Kraaienvangkooien.....	15
6.3.3	Kraaiendagen.....	16
7.	Roofvogels.....	17
7.1	Aanwezigheid roofvogels	17

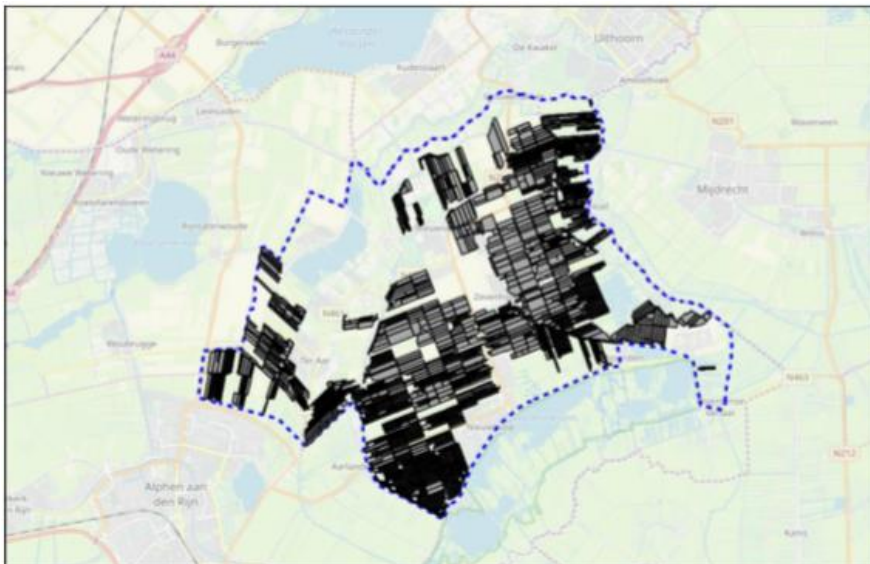
7.2	Verminderen van predatie	17
7.2.1	Verminderen habitat	17
8.	Overige soorten	18
8.1	Aanwezigheid soorten	18
8.2	Verminderen van predatie	18
8.2.1	Communicatie	18
8.2.2	Ontheffing	18
9.	Overzicht maatregelen	19
	Bijlage I Locaties maatregelen	20

1. Inleiding

1.1 De Hollandse Venen

Agrarische Natuurvereniging De Hollandse Venen is een natuurvereniging tussen boer en natuur. De vereniging stelt als doel om natuur en landschap goed te laten samenwerken met de gebruikers van het landschap. Er zijn ruim 140 boeren aangesloten bij de vereniging. Deze ondernemers maken bewust de keuze voor landbouw met integratie van landschap, natuur- en waterbeheer in hun bedrijfsvoering. Binnen het collectief is het beschermen van de weidevogels de belangrijkste taak. Naast de boerenleden heeft de vereniging ook 26 aangesloten burgerleden en zijn er vele vrijwilligers actief.

Het werkgebied van De Hollandse Venen ligt rondom de dorpen Ter Aar, Aarlanderveen, Nieuwkoop, Zevenhoven en Noorden. Verder uitgezoomd grenst het werkgebied in het zuidwesten aan Alphen aan den Rijn, in het westen aan de provinciale weg N207, in het noorden aan de plaats Uithoorn en in het zuidoosten grenst het werkgebied aan de Nieuwkoopse Plassen, figuur 1.

Figuur 1 Werkgebied van De Hollandse Venen

1.2.1 Weidevogels en predatie

Binnen het werkgebied van De Hollandse Venen is de kievit een veel voorkomende broedvogel, maar ook de grutto, tureluur en scholekster ontbreken niet als broedvogel in het gebied. De weidevogels maken gebruik van het open landschap dat door de mens is ontwikkeld. In de afgelopen eeuw is het open landschap steeds meer veranderd door de aanleg van wegen, singels, bosjes en bebouwing. Daarnaast is ook de landbouw geïntensiveerd, waardoor het aantal weidevogels de afgelopen eeuw flink is afgenomen. Er zijn echter wel verschillende soorten die profiteren van het veranderde landschap. Door de aanwezigheid van ruigtes en verdichte plekken zijn er geschikte locaties ontstaan om te schuilen, te nestelen of te gebruiken als uitkijkpost. Met name roofdieren, ook wel predatoren genoemd, maken hier gebruik van. Deze predatoren kunnen bij een overmatige aanwezigheid de weidevogelstand terug brengen naar nul. Om dit te voorkomen is predatiebeheer van groot belang. In samenwerking met de Wild Beheer Eenheid (WBE) De Aarlanden is een predatieplan opgesteld om de weidevogelpopulatie te beschermen.

1.3. Wet- en regelgeving

In Nederland is de wet Natuurbescherming van kracht, waar de soortbescherming, gebiedsbescherming en bescherming van houtopstanden onder vallen. In de wet natuurbescherming zijn soorten opgenomen die vanuit de Europese wetgeving beschermd zijn vanuit de Vogel- en Habitatrichtlijnen. Deze soorten mogen dan ook niet bejaagd worden. Provinciaal kunnen in sommige gevallen ontheffingen verleend worden. Op het gebied van predatoren zijn de volgende punten van belang uit de wet Natuurbescherming:

- Alle marterachtige zijn beschermd. Het beheren van populaties marterachtigen is niet toegestaan.
- Alle vogels die van nature op Europees grondgebied voorkomen, zijn beschermd. Hieronder vallen onder andere de blauwe reiger, kleine mantelmeeuw en zilvermeeuw.
- Nestlocaties van onder andere de buizerd, havik, ooievaar en slechtvalk zijn jaarrond beschermd. Voor het verwijderen van nestlocaties van deze soorten is een ontheffing van de Wet Natuurbescherming noodzakelijk.
- De vos en de zwarte kraai zijn landelijk vrijgesteld. Beheer van de populaties van deze soorten is toegestaan.

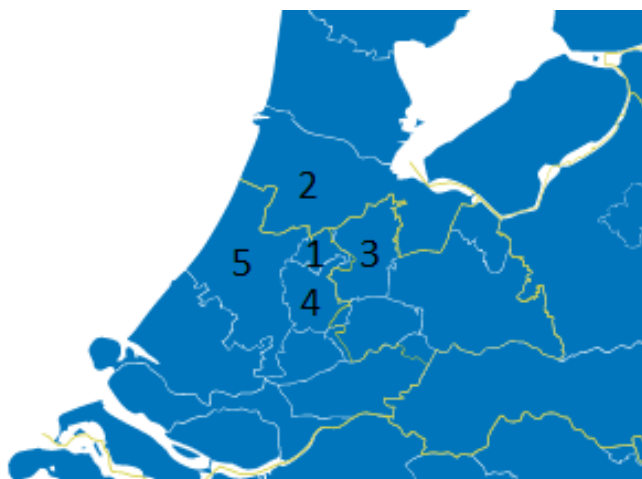
1.4. Doel

In dit predatieplan zal beschreven worden wat de verschillende predatoren in het werkgebied van De Hollandse Venen zijn. Per predator zal bepaald worden of er locaties in het werkgebied aanwezig zijn waar de predatie zorgt voor overmatige weidevogelverliezen. Vervolgens zal bekeken worden welke maatregelen getroffen kunnen worden om de overmatige predatie tegen te gaan. Het uiteindelijke doel is om de predatiedruk te verlagen tot een niveau, waarbij er voldoende weidevogelkuikens groot worden om de weidevogelstand te behouden en het liefst te verhogen.

2. Andere partijen

2.1. Agrarisch natuurbeheer

Niet alleen binnen het Collectief De Hollandse Venen wordt een weidevogelbiotoop gecreëerd, maar ook bij de naastgelegen collectieven. De collectieven in de directe omgeving van De Hollandse Venen zijn Noord-Holland Zuid, Rijn, Vecht en Venen, Rijn & Gouwe Wiericke en De Groene Klaver. De werkgebieden van de verschillende collectieven zijn in figuur 2 weergegeven.

1. Collectief De Hollandse venen
2. Noord-Holland Zuid
3. Gebiedscoöperatie Rijn, Vecht en Venen
4. Vereniging Agrarisch Natuur- en Landschapbeheer Rijn & Gouwe Wiericke
5. Coöperatie De Groene Klaver

Figuur 2 Collectieven rondom De Hollandse Venen

2.2 Terreinbeherende organisaties

Binnen het werkgebied van De Hollandse Venen liggen gebieden die eigendom zijn van terreinbeherende organisaties. Op de veengronden langs De Kromme Mijdsrecht gaat het om percelen van Staatsbosbeheer en rondom de Nieuwkoopse Plassen en in natuurgebied De Groene Jonker is Natuurmonumenten actief. In figuur 3 is een overzicht weergegeven van alle natuurpercelen in en rondom het werkgebied van De Hollandse Venen.

Figuur 3 Natuurpercelen in en rondom werkgebied

3. Predatie door vos

De vos behoort tot de hondachtigen. De vos heeft een roodbruine vacht met veelal een wit puntje aan de staart. De achterzijde van de oren en de 'sokken' van de poten zijn zwart.

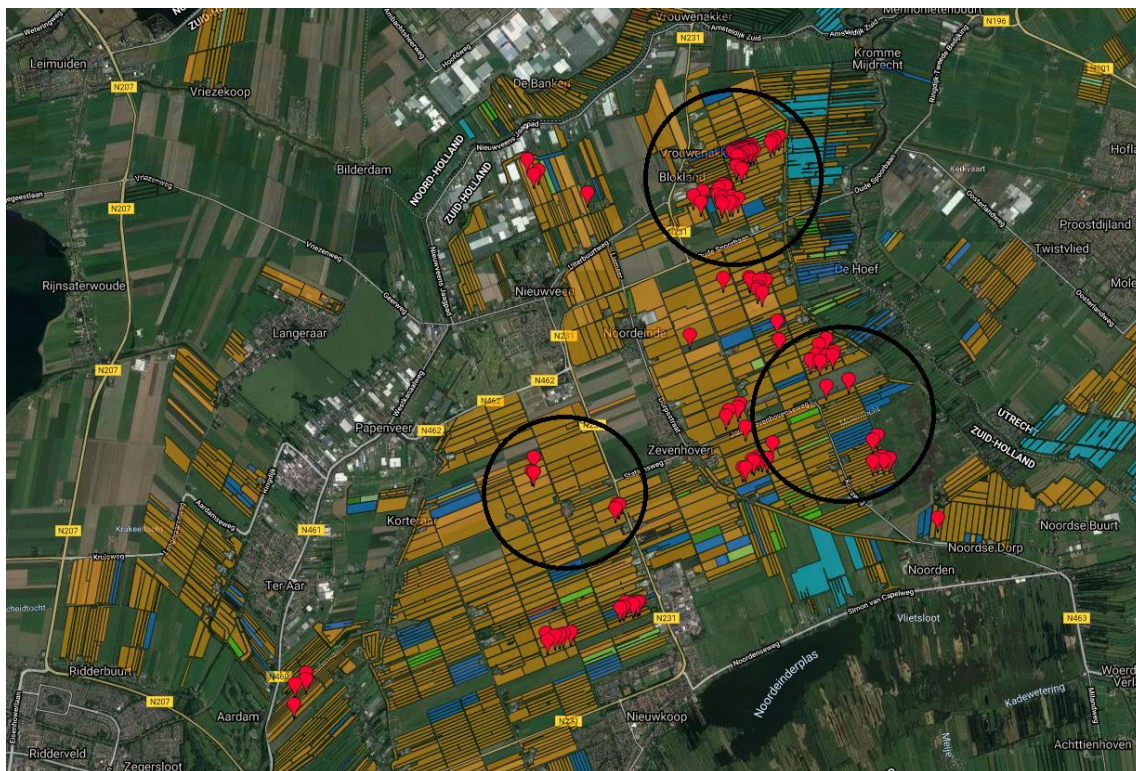
De vos is een echte generalist, die zich thuis voelt in zeer diverse leefgebieden. De vos komt voor in natuur- en recreatiegebieden, in cultuurlandschap, in stedelijk gebied en ook in het veenweidegebied. Het dieet van de vos bestaat zowel uit dierlijk als plantaardig voedsel. De vos eet wat gemakkelijk te krijgen is, denk aan zoogdieren, eieren, vogels, insecten, vruchten, granen en voedselresten.

Een mannetjes vos, een rekel, heeft in een poldergebied een territorium van 100 tot 200 hectare. Het territorium wordt verdedigd tegen andere rekels, maar binnen het territorium kunnen wel meerdere vrouwtjes (moertjes) voorkomen. De vos is voornamelijk 's nachts actief, waarbij wel 10 tot 20 kilometer afgelegd kan worden.

De vos kan als verblijfplaats een burcht hebben. Deze burchten graven ze zelf of ze nemen het hol over van een ander dier. Het zelf gegraven hol bevindt zich veelal in een zandbank, onder een omgevallen boom, tussen boomwortels, taluds van wegen of watergangen. De vos maakt ook vaak gebruik van droge duikers, riethopen, gaten onder schuren of hooischuren.

3.1 Aanwezigheid van de vos

De vos komt in het gehele werkgebied van De Hollandse Venen voor. Jagers doen hun uiterste best om de vossenpopulatie in toom te houden, maar dit is een lastige en tijdrovende klus. Binnen het werkgebied van De Hollandse Venen zijn er een aantal clusters waar de vossen voor problemen zorgen gedurende het weidevogelseizoen. Uit de uitkomstresultaten van de afgelopen jaren blijkt dat de vos op verschillende locaties zorgt voor het niet uitkomen van weidevogelnesten, zie figuur 4. De vossen 'verzamelen' veel prooien zonder er verder iets mee te doen. Naast het leegroven van de nesten komt het dus ook regelmatig voor dat er dode weidevogels naast het nest worden gevonden.

Figuur 4 Locaties met overlast door vos

3.2.1 Verminderen kansen predatie

Om de kans op predatie door de vos te verkleinen zijn er verschillende maatregelen die genomen kunnen worden. De verschillende maatregelen staan hieronder beschreven.

3.2.2 Verminderen habitat voor vos

Het verwijderen van kleinschalige landschapselementen zal de mogelijkheden voor voortplanting schuilen en foerageren door de vos verkleinen. Bij kleinschalige landschapselementen moet gedacht worden aan ruigtes, struwelen en rietkragen. De vos gebruikt deze elementen ook om zich door het landschap te verplaatsen.

Het verwijderen van de landschapselementen heeft echter ook negatieve gevolgen. Er kunnen namelijk leefgebieden verloren gaan van andere soorten zoals vleermuizen, muizen, insecten en amfibieën. Dit kan negatieve gevolgen hebben voor de biodiversiteit en kan in strijd zijn met de Wet Natuurbescherming. Bovendien kunnen ook andere soorten gebruik maken van de landschapselementen die een prooi vormen voor de vos. Door het verwijderen van de elementen kunnen deze prooien wegvallen, waardoor de predatiedruk op de weidevogels mogelijk juist toe kan nemen. Voordat een element uit het landschap verwijderd wordt, moet goed nagegaan worden of het niet in strijd is met de Wet Natuurbescherming en of het effect wel positief uitpakt voor de weidevogels.

3.2.2 Raster

Het plaatsen van een vossenraster om weidevogelrijke weidevogelgebieden zal ervoor zorgen dat de kans op predatie door de vos flink wordt verminderd. Bij het plaatsen van een vossenraster is het van belang dat er geen vos aanwezig is in het raster. Daarnaast is het ook belangrijk dat er regelmatig gecheckt wordt of er geen stroom weglekt door vegetatie dat tegen de stroomdraden aangroeit.

3.2.3 Informatie verspreiden

Uit onderzoek is gebleken dat de vos gebruik maakt van geuren om nesten op te sporen. Als vrijwilligers of boeren het land in geweest zijn om nesten te zoeken of te checken, kunnen de vossen 's nachts de sporen nalopen en de nesten gemakkelijk vinden. Het is daarom van belang dat de vrijwilligers en boeren goed geïnformeerd worden, dat de predatiedruk verlaagd kan worden door nesten minder te bezoeken.

3.3 Verminderen populatie vos

De vos staat op de landelijke vrijstellingslijst. Dit betekent dat de vos het gehele jaar door bejaagd mag worden tussen zonsopkomst en zonsondergang. Echter; de vos is voornamelijk 's nachts actief, waardoor het van belang is dat in weidevogelgebieden ook 's nachts bejaagd mag worden. De provincie kan hiervoor een ontheffing geven.

3.3.1 Ontheffing

Om de jagers de mogelijkheid te geven om de predatiedruk in weidevogelgebieden te verlagen, is het van belang dat er een ontheffing wordt gegeven om de vos 's nachts te bejagen. Overdag zitten de vossen goed verscholen, waardoor dit erg moeizaam gaat. Alleen met jagen in de nacht wordt het mogelijk om de populatie naar een niveau te krijgen waarin er genoeg weidevogelpullen vliegvlug worden. Voor 2021 is de ontheffing echter ingetrokken.

3.3.2 Gebruik van vallen en kunstbouwen

Jagers kunnen vallen en kunstbouwen plaatsen om vossen te vangen. Bij het plaatsen van een val en/of kunstbouw is een melder van grote toegevoegde waarde. Als een vos gesignaleerd wordt door de melder, gaat er een signaal af bij de jager. De jager hoeft hierdoor niet meer dagelijks de vallen te controleren.

3.3.3 Samenwerking jagers

De samenwerking en communicatie tussen De Hollandse Venen en de jagers in het gebied is erg belangrijk. Als er signalen zijn van predatie door de vos zal direct de desbetreffende jager ingelicht worden. Daarnaast kan de agrarische natuurvereniging een bijdrage leveren aan materialen die de jagers nodig hebben. Zo kunnen nachtkijkers en melders aangeschaft worden om de vossen te lokaliseren.

Een goede samenwerking met jagers is ook van belang bij het verwijderen van kleinschalige landschapselementen. Jagers hebben vaak goed in beeld van welke elementen de vossen veel gebruik maken. Dit zijn vaak ook de locaties waar de jagers de meeste kans hebben om de vossen te vangen/bejagen. Als de elementen verwijderd worden, zullen de vossen opzoek gaan naar nieuwe locaties om te verblijven. Het kan enige tijd duren voordat de jagers de vossen weer gelokaliseerd hebben.

Daarnaast is een goede samenwerking en een bredere aanpak met de TBO's ook van groot belang. Veel vossen worden namelijk geboren in TBO gebieden en zwerven vervolgens uit over de voedselrijke weidevogel gebieden.

4. Predatie door marterachtigen

In het werkgebied van De Hollandse Venen komen verschillende marterachtigen voor, namelijk de hermelijn, de bunzing en de wezel. Hieronder wordt per soort een korte beschrijving gegeven van het uiterlijk, de leefomgeving en het dieet.

De hermelijn

De hermelijn heeft een langgerekt lichaam met een kastanjebruine vacht. De buik is gelig wit en de staartpunt is zwart. Dit is de zomervacht. In de winter is de hermelijn wit van kleur. De hermelijn is zowel overdag als 's nachts actief, met rustperiodes tussendoor. De hermelijn is een carnivoor en eet vooral knaagdieren als muizen, maar ook vogels, haasjes en eieren. Het leefgebied van de hermelijn bestaat voornamelijk uit een landschap met kleine landschapselementen. De hermelijn gebruikt hopen, boomstammen, ruige plekken als verblijfplaats. De hermelijn heeft een voorkeur voor gebieden met een hogere grondwaterstand, zoals de veenweidegebieden. Het territorium van de hermelijn kan 50 hectare groot zijn.

De bunzing

De bunzing heeft een lichaamslengte tussen de 45 en 65 centimeter. De mannetjes zijn groter en zwaarder dan de vrouwtjes. De kleur van de vacht is bruin tot zwart en de staart van de bunzing is zwart. De bunzing leeft in een omgeving met verschillende landschapselementen, met de voorkeur voor structuurrijke gebieden met hoge grondwaterstanden. Het dieet van de bunzing bestaat voornamelijk uit muizen, ratten, kikkers en hazen, maar ook vogels en kippen worden door de bunzing gegeten. Als deze soorten schaars zijn, eet de bunzing ook eieren, insecten, wormen en zaden. De bunzing legt voedselvoorraden aan, soms kunnen tientallen prooien aangetroffen worden bij het hol van een bunzing. De bunzing heeft een territorium van 65 tot 250 hectare.

De wezel

De wezel is tussen de 16,5 en 24 centimeter lang. De vacht van de wezel is roodachtig tot kastanjebruin met een witte buikzijde. De staart heeft geen zwarte punt, waardoor dit een goede manier is om de wezel te onderscheiden van de hermelijn. De wezel eet voornamelijk muizen, vogels, eieren, reptielen, kikkers en insecten. De wezel houdt van droge terreinen in combinatie met ruigtes, bosjes, houtwallen en hoog grasland. De wezel gebruikt de dichte structuren als verblijfplaats, maar kan hiervoor ook hopen van muizen of mollen gebruiken. Het territorium van de wezel varieert van enkele hectares tot ongeveer 10 hectare.

4.1 Aanwezigheid van marterachtigen

Binnen het werkgebied van De Hollandse Venen zijn weinig gegevens bekend omtrent nesten die gepredeerd zijn door marterachtigen. Veelal wordt er dan bij predatie vermeld dat de predator onbekend is. Het achterhalen van de predator is vaak lastig en vrijwilligers vullen bij het niet zeker weten van de predator 'onbekend' in. Wel worden er door de boeren, vrijwilligers, jagers en andere betrokken partijen steeds vaker marterachtigen waargenomen.

4.2 Verminderen van predatie

Om de kans op predatie door de marterachtigen te verkleinen zijn er verschillende maatregelen die genomen kunnen worden. De verschillende maatregelen staan hieronder beschreven.

4.2.1 Verminderen habitat

Het verwijderen van kleinschalige landschapselementen zal de mogelijkheden voor voortplanting schuilen en foerageren verkleinen. Bij kleinschalige landschapselementen moet gedacht worden aan ruigtes, struwelen en rietkragen. Zoals in 3.3.1 beschreven, zijn er ook negatieve effecten bij het verwijderen van de landschapselementen en moet er een goede afweging gemaakt worden.

4.2.2 Jacht

Actief beheer op marterachtigen is wettelijk niet toegestaan, momenteel is dit ook niet nodig binnen het werkgebied van De Hollandse Venen

4.2.3 Cursus predatie

Voor boeren en vrijwilligers is het lastig om de predator te achterhalen. Om in de toekomst een beter beeld te krijgen van de predatie door marterachtigen in het gebied, is het verstandig om de kennis van boeren en vrijwilligers te vergroten. Door middel van een cursus predatie kan dit gedaan worden.

5. Predatie door ooievaar

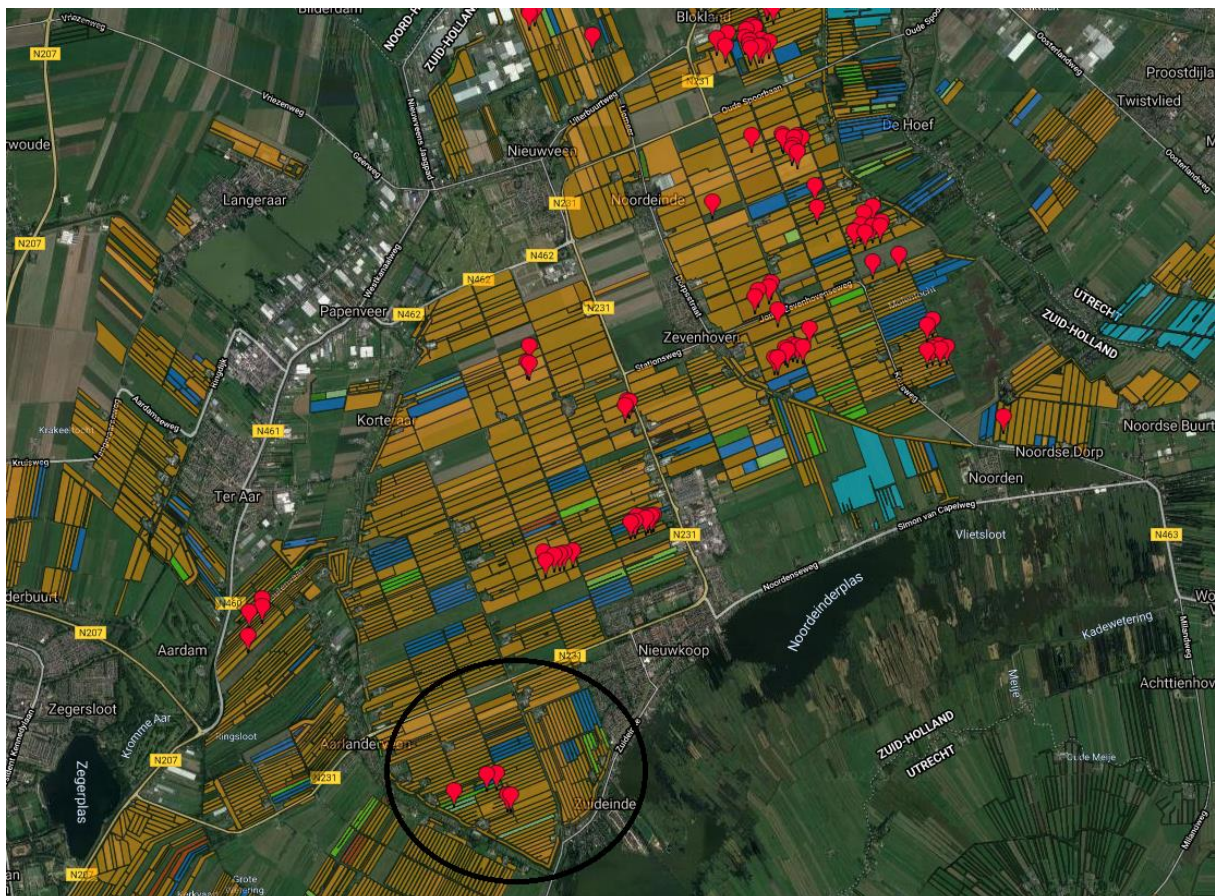
De ooievaar is een grote, witte vogel met zwarte vleugelranden, een rode snavel en rode poten. De ooievaar wordt tussen de 100 en 120 centimeter lang. De spanwijdte van de ooievaar is 155 tot 165 cm en weegt tussen de 2,3 en 4,4 kilo. De mannetjes en vrouwtjes zijn qua uiterlijk identiek, alleen is het mannetje gemiddeld groter dan het vrouwtje.

De ooievaar is een carnivoor en heeft een gevarieerd dieet. De ooievaar eet onder andere insecten, vissen, amfibieën, reptielen, kleine zoogdieren en kleine vogels.

De ooievaar bouwt een nest gemaakt van grote takken, het nest wordt vaak jaren achter elkaar gebruikt. Het vrouwtje heeft 1 legsel per jaar met meestal 4 eieren. Na ongeveer 33 dagen komen de kuikens uit het ei. Beide ouders voeren de jongen en na 58 tot 64 dagen verlaten de kuikens het nest. Na het verlaten van het nest worden de jongen nog 1 tot 3 weken gevoerd door de ouders.

5.1 Aanwezigheid van de ooievaar

Binnen het werkgebied van De Hollandse Venen is een duidelijke plek aan te wijzen waar de ooievaar voor overmatige predatie zorgt, zie figuur 5. In de omgeving van Aarlanderveen staat een ooievaarspaal, die al een aantal jaren bebroed wordt door een ooievaar. Sinds die tijd is het aantal weidevogels in deze polder van ruim 100 broedparen afgenomen naar 15 tot 20 broedparen.

Figuur 5 Locatie van overlast ooievaar

5.3. Verminderen van predatie

De ooievaar is een beschermde diersoort, waardoor het beheer van populaties niet is toegestaan. Bovendien zijn de nestlocaties ook jaarrond beschermd, waardoor het verminderen van de bestaande predatie moeilijk is. Waar wel winst te behalen valt, is dat het plaatsen van ooievaarspalen beperkt wordt. Daarnaast kunnen bestaande palen, die niet gebruikt worden door de ooievaar, verwijderd worden om vestiging te voorkomen.

Figuur 6 Ooievaarspaal

6. Predatie door kraaiachtigen

Kraaiachtigen is een verzamelnaam van veel verschillende vogelsoorten. Binnen de weidevogelpredatie zijn vooral de soorten: ekster, kauw en zwarte kraai bekend.

De ekster

De ekster is een zwart-witte vogel die zijn nest meestal bouwt in een boom in de omgeving met menselijke activiteiten. De ekster leeft graag in en rondom erven en dorpen. Open gebieden en bossen worden veelal vermeden. De ekster is een omnivoor, zowel eieren als kuikens zitten in het dieet van de ekster. De ekster gebruikt hoge punten bij het foerageren om potentiële prooien te lokaliseren. De ekster eet hetgeen wat op dat moment beschikbaar is.

De kauw

De kauw is een zwarte vogel met een grijs achterhoofd en hals. De kauw leeft in de omgeving van mensen en broedt graag in gebouwen of boomholten. De kauw is een omnivoor en heeft een breed dieet. De vogel eet ongewervelde dieren, zaden, granen, eieren, fruit, afval en karkassen.

De zwarte kraai

Zoals de naam al zegt, is de zwarte kraai zwart van kleur. De kraai is een algemene soort en komt in een divers scala aan landschappen voor. De kraai maakt zijn nest veelal in bomen. De kraai eet wormen, insecten, fruit, zaden, afval, eieren, jonge vogels en kleine knaagdieren. Van de kraaiachtigen is de zwarte kraai de grootste predator van weidevogelkuikens en eieren.

6.2 Aanwezigheid van zwarte kraai

De kraaiachtigen komen in het gehele werkgebied van De Hollandse Venen voor. Met name de zwarte kraai is veel aanwezig in het gebied.

6.3 Verminderen van predatie

Om de kans op predatie door de kraaiachtigen te verkleinen zijn er verschillende maatregelen die genomen kunnen worden. De verschillende maatregelen staan hieronder beschreven.

6.3.1 Verminderen habitat

Door het verwijderen van bosjes en het verwijderen van hoge takken en toppen van bomen, zal de habitat voor de kraaiachtigen achteruit gaan. Er zullen minder broedlocaties aanwezig zijn en het lokaliseren van prooien vanuit hoge bomen wordt tegen gegaan. Het verwijderen van bosjes en hoge takken zal met name zin hebben in en rondom het open weidevogelgebied en op boerenerven. Uiteraard geldt bij het verwijderen van bosjes en hoge takken, dat er altijd gekeken moet worden naar de eventuele negatieve effecten. Er moeten een weloverwogen beslissingen genomen worden.

6.3.2 Kraaienvangkooien

Om de populatie van met name de zwarte kraai in toom te houden, is het belangrijk dat er gejaagd wordt op de kraai. Een effectieve manier voor het bestrijden van kraaien is de kraaienvangkooi. Het gebruik van deze kooi is echter niet toegestaan. Dit is vanwege het ontbreken van een goede en legale manier om de gevangen kraaien te doden. Een ontheffing voor het gebruik van de kraaienvangkooi tijdens het weidevogelseizoen zal ervoor zorgen dat het aantal kraaien beperkt kan worden.

6.3.3 Kraaiendagen

De WBE binnen het werkgebied van De Hollandse Venen organiseert een aantal keer per jaar kraaiendagen. Alle jagers gaan dan tegelijk het gebied in om kraaien te schieten. Dit soort dagen zorgt ervoor dat in een korte periode het aantal predatoren van weidevogels afneemt. Communicatie blijft hierin belangrijk, als er locaties zijn waar veel kraaienoverlast is, dan moet dit gecommuniceerd worden met de jagers. Deze locaties kunnen dan meegenomen worden tijdens de georganiseerde kraaiendagen.

7. Roofvogels

Er zijn veel verschillende roofvogels in Nederland. Alle soorten prederen in meer of mindere mate op weidevogels. Soorten als de havik en slechtvalk zijn in staat om volwassen weidevogels te vangen. Soorten als de buizerd, kiekendief en torenvalk prederen voornamelijk kuikens. In het werkgebied van De Hollandse Venen komen met name de buizerd, kiekendief en torenvalk voor. Alle roofvogels zijn bij wet beschermd, dus er mag geen jacht plaatsvinden op deze soorten.

Buizerd

De buizerd is de meest algemene roofvogel in Nederland en het werkgebied van De Hollandse Venen. De buizerd is erg gevarieerd qua kleur en tekening. De kleur varieert van donkerbruin tot wit. De afgelopen jaren heeft de buizerd zich sterk uitgebreid als broedvogel, waardoor de aantallen sterk zijn toegenomen. De buizerd leeft in bosrijke gebieden met heide en boerenland. Op boerenland met bosschages, in duinen met struweel en in steden met bosjes. De buizerd gebruikt de bomen om in te broeden en het open landschap om te jagen.

Blauwe kiekendief

De kiekendief broedt in duinen met struweel, in rietvelden en in graanvelden. Het nest wordt gebouwd op de grond. De kiekendief jaagt vaak ver bij het nest vandaan op kleine zoogdieren, zangvogels en jongen van grotere vogels.

Torenvalk

De torenvalk heeft een roodbruine rug met een lange staart. De man heeft een grijze kop en grijze staart en de vrouw heeft een geheel roodbruine bovenzijde met een duidelijk gestreepte staart. De torenvalk leeft in open en halfopen landschappen. De torenvalk broedt veelal in nestkasten, maar ook in solitaire bomen en aan de rand van het bos en bosjes. De torenvalk eet met name kleine zoogdieren, voornamelijk woelmuizen, maar ook zangvogels, weidevogel kuikens en insecten staan op het menu. De torenvalk jaagt door biddend in de lucht te hangen of vanaf een uitkijkpost.

7.1 Aanwezigheid roofvogels

Roofvogels komen in het gehele werkgebied van De Hollandse Venen voor.

7.2 Verminderen van predatie

Om de kans op predatie door roofvogels te verkleinen zijn er verschillende maatregelen die genomen kunnen worden. Doordat de roofvogels bij wet beschermd zijn, is het aantal mogelijkheden echter beperkt.

7.2.1 Verminderen habitat

Door het verwijderen van bosjes en het verwijderen van hoge takken en toppen van bomen, zal de habitat voor de roofvogels achteruit gaan. Het maken van een nieuwe broedlocatie wordt lastiger en het lokaliseren van prooien vanuit hoge bomen wordt tegen gegaan. Het verwijderen van bosjes en hoge takken zal met name zin hebben in en rondom het open weidevogelgebied en op boerenerven. Uiteraard geldt bij het verwijderen van bosjes en hoge takken, dat er altijd gekeken moet worden naar de eventuele negatieve effecten. Er moeten weloverwogen beslissingen genomen worden.

8. Overige soorten

Naast de eerder genoemde predatoren in het werkgebied van De Hollandse Venen, zijn er ook nog andere predatoren aanwezig. Dit zijn onder andere verwilderde katten, ratten en meeuwen.

Verwilderde kat

Men spreekt van een verwilderde kat als de kat in het wild geboren is. De kat is zelfvoorzienend en heeft geen dus geen baasje. De verwilderde kat is een roofdier en eet voornamelijk muizen, vogels, vissen en kikkers. Verwilderde katten kunnen zich snel voortplanten, waardoor de populatie snel kan groeien. Het jagen op verwilderde katten is lastig, omdat een verwilderde kat vaak lastig te onderscheiden is van een huiskat en een zwervkat. Dit is een kat die door de eigenaren is losgelaten in de natuur. Tijdens het weidevogelseizoen worden (verwilderde) katten regelmatig waargenomen in de weilanden, ze vangen weidevogelkuikens.

Ratten

De rat is een zoogdier dat behoort tot de knaagdieren. De rat komt zowel in de stad als op het platteland voor en kan voor veel overlast zorgen. De rat is een alleseter, eet granen, zaden, slakken, kikkers, zoogdieren en eieren. In het weidevogelseizoen eten ratten graag de eieren van de weidevogels.

Meeuwen

De meeuw is een zeevogel, waar veel verschillende soorten onder vallen. De meeuw leeft dan ook met name langs de kust, maar ook landinwaarts worden grote getalen meeuwen gezien. De meeuw is een carnivoor en eet zowel aas als levende prooien. De prooien zijn met name krabben, visjes en wormen. Tijdens het weidevogelseizoen eten de meeuwen ook weidevogeleieren. De meeuwen worden gelokt door de bewerkingen die plaatsvinden op het land.

8.1 Aanwezigheid soorten

De bovengenoemde soorten komen in het gehele werkgebied van De Hollandse Venen voor.

8.2 Verminderen van predatie

Om de kans op predatie door verwilderde katten, ratten en meeuwen te verkleinen zijn er een aantal maatregelen die genomen kunnen worden. De maatregelen zijn hieronder weergegeven.

8.2.1 Communicatie

De predatie door verwilderde katten is niet te verkleinen door communicatie, maar er vindt ook predatie plaats door huiskatten. Door burgers en boeren erop te attenderen dat ook hun eigen huiskat weidevogelkuikens kan prederen, kan er bewustwording ontstaan. Het advies wordt dan om de kat zoveel mogelijk binnen te houden.

8.2.2 Ontheffing

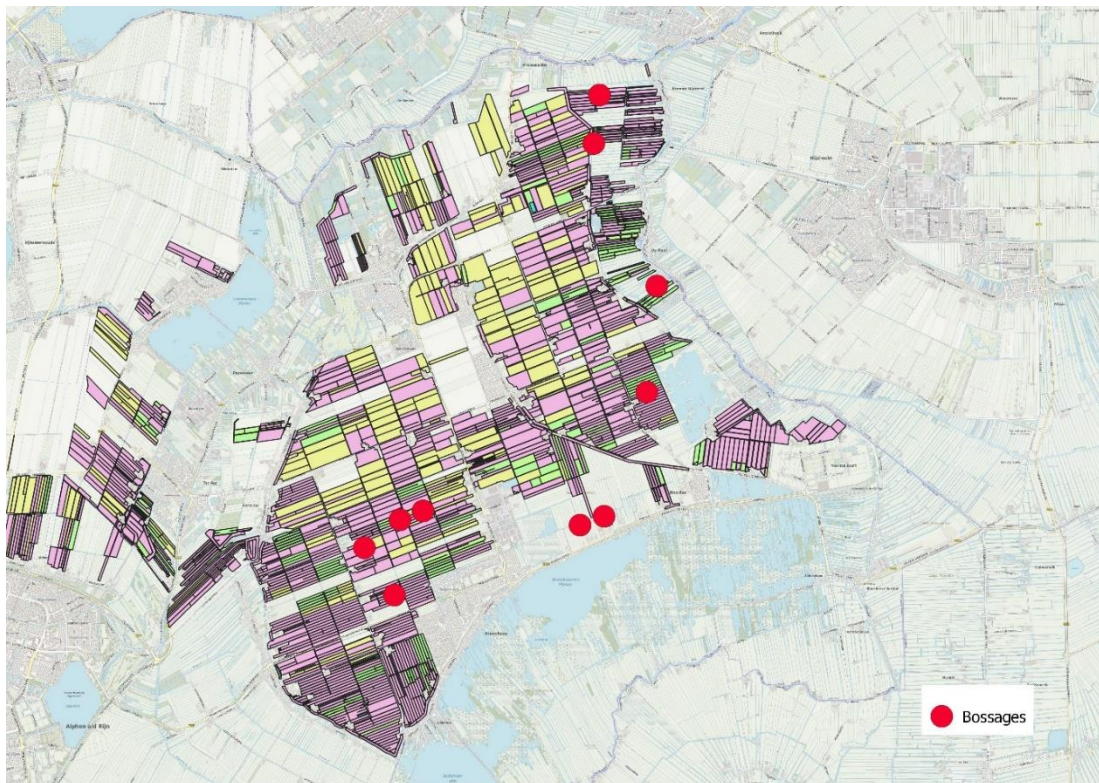
Om de predatie door ratten te verkleinen, is een ontheffing voor het bejagen van ratten noodzakelijk. Door de ontheffing wordt het mogelijk om 's nachts en overdag te jagen op ratten met behulp van luchtbuks en elektronica. Momenteel is deze vergunning afgegeven. In de toekomst is het van belang dat deze ontheffing blijft.

9. Overzicht maatregelen

Maatregelen	Invloed op	Periode	Partij
Verwijderen landschapselementen	Marterachtigen, vossen	1 nov – 1 april	Collectief, boer, vrijwilliger.
Verwijderen bosjes/ hoge toppen van bomen	Kraaiachtigen, roofvogels	1 nov – 1 april	Collectief, boer, vrijwilliger.
Beperken van plaatsen nestpalen	Ooievaar	Jaarrond	Collectief, boer, vrijwilliger.
Lokaliseren en waar mogelijk verwijderen van ongebruikte nestpalen	Ooievaar	1 nov – 1 april	Collectief, boer, vrijwilliger.
Ontheffing aanvragen voor nachtelijk jagen op vossen	Vossen	1 okt – 1 dec	Collectief, WBE
Ontheffing aanvragen voor kraaienvangkooien	Kraaiachtigen	1 okt – 1 dec	Collectief, WBE
Ontheffing jagen op ratten houden	Ratten	1 okt – 1 dec	Collectief, WBE
Organiseren kraaiendagen	Kraaiachtigen	1 maart – 1 april	WBE
Plaatsen van een vossenraster	Vossen	1 feb – 1 maart	Collectief, boer, vrijwilliger.
Cursus predatie voor boeren en vrijwilligers	Overzicht krijgen van predatie door verschillende soorten	1 april – 15 juni	Collectief
Samenwerking met jagers	De bejaagbare soorten: vossen, kraaiachtigen	Jaarrond	Collectief
Communicatie naar burgers, vrijwilligers en boeren	(verwilderde) katten, vossen	1 feb – 15 juni	Collectief
Jaarlijks overleg met jagers en TBO's		Feb-maart	Collectief, WBE, TBO's

Bijlage I Locaties maatregelen

In deze bijlage zijn de locaties weergegeven waar nader onderzocht moet worden of er mogelijkheden zijn om de maatregelen uit te voeren.

Figuur 7 Locaties van bossages in weilanden

Figuur 8 Gebied waarin vossenrasters mogelijk van meerwaarde zijn